

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

YURTDIŞINDA YAŞAYAN TÜRK VATANDAŞI OLAN VE VATANDAŞLIKTAN İZİNLE ÇIKMIŞ KADINLARIN VE AİLELERİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ KONULU ALT KOMİSYON

ALT KOMİSYON TUTANAKLARI

08.12.2016 Tarihli Alt Komisyon Toplantı Tutanağı

8 Aralık 2016 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 10.13
BAŞKAN: Tülay KAYNARCA (İstanbul)

BAŞKAN – Öncelikle hoş geldiniz diyoruz.

Kısa bir ara vermiştik çalışmalarımıza.

Bizim Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Meclisteki 17 ihtisas komisyonundan biri. Bu Komisyon birçok ana başlıkta alt komisyonlar oluşturuyor ve bu alt komisyonlardan bir tanesi de yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarından vatandaşlıktan izinle çıkmış olan kadınlarımız ve ailelerimize yönelik, onların o bölgede yaşadıkları sıkıntılar, bizim yapabileceklerimiz, gerek mevzuat düzenlemesi gerek yasal düzenleme açısından neler yapabiliriz, bu konudaki araştırmalarımızı içeren bir çalışma. Bugüne kadar 14 toplantı gerçekleştirdik. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, TİKA, Diyanet İşleri, Millî Eğitim, Sosyal Güvenlik gibi birçok yasal... Bunları bazen dolaylı, bazen direkt ilgili Dışişleri Bakanlığı gibi bakanlıklardan bilgiler aldık. Yine, Hollanda, Belçika ve Fransa'ya gittik ama Almanya'da bu Ermeni soykırımı düzenlemeleri olunca onu iptal etmiştik. Yani, yurt dışı ayağıyla ilgili de tespit çalışmaları yapabilme adına bu raporun ehil ve devamında iyi sonuçlar getirebilecek bir çalışma olması adına çalışmalar düzenledik.

Bugün Yardımcı Doçent Doktor Enes Bayraklı bizlerle birlikte. Çok güzel bir rapor çalışması var. Ben üye arkadaşlarımıza da İslamofobiyle ilgili...

Türk-Alman Üniversitesi Öğretim Üyesi Enes Hocam, bu hazırlanan raporun dışında, bildiğim kadarıyla üniversite her yıl periyodik aralıklarla bu çalışmaları yapacak ve güzel bir rapor hazırlığını, belki devamındaki hareketliliği, yasal düzenlemeleri ya da devletin atması gereken adımlarla ilgili çalışmaları da yapabilecek bir çalışma gözüküyor. O yüzden bugün birlikteyiz. Biz öncelikle sizin sunumunuzu bir dinleyelim, sonra üye arkadaşlarımız... Birazdan Milliyetçi Hareket Partisinden Nuri Bey de burada olacak. Diğer üye arkadaşlarımızın biri İstanbul diğeri de Çin'de, yurt dışında olduğu için bugün burada değiller.

Ben şimdi sözü size bırakıyorum.

Sizi dinliyoruz Sayın Hocam, buyurun.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Öncelikle davetiniz için teşekkür ederim.

Avrupa İslamofobi Raporu'nu 2015 yılında yayınladık; ilk defa mart ayında, Ayrımcılıkla Mücadele Günü'nde, 21 Martta Ankara'da bir panelle kamuoyuna tanıtımını yaptık. Bu rapor SETA Vakfı tarafından hazırlanıyor. Ben aynı zamanda SETA Vakfında araştırmacıyım, Avrupa Araştırmalar Masasında, İstanbul'da.

Bu rapora niye ihtiyaç duyduk? Sizin de bahsettiğiniz gibi, Komisyonunuz kadın hakları ve eşitlik konusunda çalışıyor. İslamofobinin Avrupa'da en fazla etkilediği, özellikle Müslümanlara yönelik, en fazla İslamofobiden zarar gören kesimler maalesef Müslüman bayanlar, yahut Müslüman olduğu düşünülen bayanlar. Bazen, Müslüman olmasa bile bazı insanlar, mesela işte Sihler diyelim, onların kendilerine ait türbanları var, “türban” diyorlar ona, bizdeki türban manasında değil ama sarık takıyorlar, onlar bile Müslüman olduğu düşünülerek saldırıya uğruyor. Yahut sırf bir insan, bayan esmer diye Müslüman zannedilip saldırıya uğrayabiliyor. Bir taraftan da tabii, başörtüsü takan Müslüman

bayanlar da görüntülerinden dolayı, Müslüman oldukları belli olduğu için saldırıya uğruyorlar. İş hayatında ayrımcılık var. Birçok sebepten dolayı, özellikle kadınlar konusunda iş hayatında, birçok alanda Müslüman bayanların Avrupa genelinde ayrımcılığa uğradığını görüyoruz.

Bu rapora şimdi tabii neden ihtiyaç duyuldu, ondan belki bahsetmek lazım. Ben dün ve ondan önceki gün AGİT'teydim Varşova'da ve orada İslamofobiyle ilgili bir "workshop" yapıldı, oraya katıldım. Şimdi, AGİT bünyesinde biliyorsunuz 57 ülke var. Bu ülkelerin hepsinden AGİT istiyor, o ülkede gerçekleşen nefret suçlarının istatistiklerini bildirmesini istiyor ama bu 57 ülke arasından sadece 5 tanesi AGİT'e o ülkede gerçekleşen nefret suçlarıyla ilgili bilgileri veriyor, data veriyor. Diğer ülkelerin hiçbirinin bu konuyla ilgili rapor vermediğini görüyoruz. Yine, bu 57 ülke arasından da sadece 21 ülkede sivil toplumun kendi çabalarıyla özellikle Müslümanlara yönelik saldırıları takip ettiğini, işte raporlandığını, data hâline getirdiğini, bu dataları internette yahut farklı şekillerde yayınladığını görüyoruz. Avrupa'nın geneliyle ilgili öncelikle böyle bir eksiklik var yani Avrupa'da İslamofobinin takip edilmesi, kayıt altına alınmasıyla ilgili böyle bir genel sıkıntı vardı. Biz bununla ilgili 2014 yılında çalışmaya başladık. Ferit Hafız diğer arkadaşım, benimle beraber bu raporu edit eden ve kendisi de İslamofobi çalışmaları alanında uzman bir arkadaş, Salzburg Üniversitesinde. Bir duyuruya çıktık ve bu duyuruya başvuran akademisyenler arasından raporları yazacak hocaları belirledik. Yaklaşık 25 ülkeyi 37 civarında uzman yazdı. Bunların hepsi o ülkelerde yaşayan, o ülke vatandaşı, o ülkenin dilini konuşan insanlar. O yüzden bu, Türkiye merkezli bir çalışma değil. O ülkelerde yaşayan, bu sorunlarla yüzleşen, takip eden akademisyenler tarafından yazıldı. Her ülkeyi tek tek bu akademisyenler izlediler. Bu raporda 25 tane rapor var. Bu raporları internette de yayınladık, internette indirebiliyorsunuz ve internette ülke raporlarını da tek tek indirebiliyorsunuz. Raporun tamamını da ücretsiz olarak "islamophobiaeurope.com" adlı bir sitemiz var, oradan indirebiliyorsunuz.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Tamamının Türkçesi var mı?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Yok, maalesef yok. Şöyle bir durum var: Projenin bütçelendirilmesi sırasında Türkiye'de çeşitli kurumlarla görüştük fakat bir destek alamadık. Bütün bu raporun Türkçe'ye çevrilmesi de ayrı bir yüklü bir maliyet ama bu seneden itibaren büyük ihtimalle bir fon bulacağız ve raporun aynı zamanda Türkçesini de yayınlacağız, hatta bazı raporları, mesela Almanya raporu, Avusturya raporu, Fransa raporu gibi, o ülkenin yerel dillerinde de yayınlacağız. Aslında her raporun girişinde bir sayfa İngilizce yönetici özetinin dışında o ülkenin kendi dilinde de bir sayfa özet var yani Arnavutluk'la ilgili raporda bir sayfa Arnavutça da özet bulunuyor, Bosna Hersek'te Boşnakça, diğer bütün ülkelerde...

BAŞKAN – Bu genel bir rapor mu bizim elimizdeki; hepsini kapsayan mı, bölge bölge mi acaba?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Ülke ülke. Girdiğiniz zaman başta Arnavutluk'la başlıyor, İngiltere'ye kadar tam 25 ülke var, hepsi ayrı ayrı yazarlar tarafından...

Her ülkede genel olarak o ülkede gerçekleşen -2015 yılıydı bu- genel gelişmeler değerlendiriliyor; İslamofobiyle ilgili ne oldu, atmosferde genel olarak nasıl bir hava vardı, ondan sonra farklı alanlara bakıyor yazarlarımız. Birinci olarak medya alanına bakıyorlar. Medyada İslamofobik söylemler ne kadar yaygın, nasıl haberler yer almış Müslümanlarla ilgili?

İkinci olarak, yasamada nasıl bir gelişme olmuş; Müslümanların aleyhine yasama faaliyetleri olmuş mu yahut Müslümanların lehine faaliyetler olmuş mu?

Üçüncüsü, "cyberspace" dediğimiz İnternet alanı, özellikle İslamofobinin en fazla yaygın olduğu, nefret suçlarının en fazla yaygın olduğu -çünkü takibati zor- bu alana bakıyorlar.

Dördüncü olarak, bütün bunların dışında siyaset alanına bakıyorlar yani siyasetçiler İslamofobik söylemler kullanıyorlar mı, Müslümanları ötekileştirici, dışlaştırıcı söylemler kullanıyorlar mı, bunlara bakılıyor.

Bir diğer alan, eğitim alanına bakılıyor. Eğitim alanında herhangi bir ayrımcılıkla karşılaşılıyor mu ve aynı zamanda iş hayatında.

Şimdi, bu raporu, bu sunumu ben size göstereyim temel olarak. Şimdi, İslamofobiden tabii ne anladığımız önemli. İslamofobinin çok farklı tanımları var ama İslamofobi temel olarak; bir gerçek ya da uydurulmuş bir günah keçisi ilan ederek bir iktidar alanı inşa etmek, genişletmek ve bu durumu istikrarlı hâle getirmek isteyen dominant gruplar tarafından kullanılmaktadır. Yani, Avrupa siyasetinde bunu aşırı sağın böyle kullandığını görüyoruz. Müslümanlar günah keçisi ilan ediliyor, o toplumdaki bütün sorunların temelinde Müslümanların olduğu iddia ediliyor; işsizlik, suç gibi birçok şeyin temelinde Müslümanlar olduğu ilan ediliyor ve bu dominant gruplar ilan ettikleri bu günah keçisini yine kendilerinin inşa ettiği bir “biz” tanımının dışında bırakmakta ve kendilerinin yararlandığı kaynaklardan ve haklardan mahrum bırakmaktadır. Yani, ortada bir “biz” inşa ediliyor, bu “biz” işte Hristiyan, Yahudi Avrupa medeniyetini temsil eden bir toplum var ve “ötekiler” olarak da Müslümanların gösterildiğini, inşa edildiğini görüyoruz. Müslümanlar da bu genelin yararlandığı haklardan yararlanamaz, yararlanmamalı çünkü onlar işte kötüler, teröristler yahut gibi gibi bunlara birçok şey yapıştırılıyor ve onların bu genelin haklarından yararlanmalarının engellenmeye çalışıldığını görüyoruz. Böylelikle, İslamofobi sabit ve negatif değerler atfedilmiş ve bütün Müslümanlar için genellenmiş bir Müslüman kimliği inşa ederek Müslümanları ötekileştiriyor yani Müslümanların hepsi de bir sepete konuluyor aralarındaki farklar, ayrımlar da görmezden gelinerek. Burada da daha çok tabii DAESH gibi, diğer terör örgütleri gibi, onların bu negatif imajları Müslümanlara mal edilerek böyle bir ötekileştirme gerçekleştiriliyor.

Şimdi raporun şeyinden bahsettim size, buraları geçeyim.

Raporu biz yayınladıktan sonra bu raporun tanıtılması amacıyla Avrupa Parlamentosunda bir tanıtım toplantısı düzenledik. Akabinde, Viyana’da Avrupa Komisyonu temsilciliğinde düzenledik. AGİT’te geçen ekim ayında düzenledik Varşova’da, Washington’da düzenledik. Şimdi önümüzdeki hafta Londra’da yine SOAS’ta Londra Üniversitesinde bir panel düzenleyeceğiz. Böylelikle raporu tanıtma yönünde de, raporun bulgularını kamuoyuyla paylaşma yönünde de faaliyetler yürütüyoruz.

Raporun amacından bahsettim, içeriğinden bahsettim size. Rapora özellikle bu sene, geçen sene kapsayamadığımız Rusya gibi, Malta gibi bazı farklı ülkeleri de dâhil edeceğiz. Buradaki temel amacımız bütün Avrupa’yı kapsamak. Yaklaşık 40 ülkeyle ilgili raporlar yayınlamak istiyoruz. Bu sene 32 ülkeye ulaşabildik yani 32 ülkede uzman bulabildik. O konuda uzman, yazabilecek şeyler ama zamanla bu sayının artacağını düşünüyoruz, hatta bu seneden itibaren Amerika’yla ilgili de ayrı bir rapor yayınlamayı SETA planlıyor, bu konu üzerinde de çalışmalarımız devam ediyor.

Siteden bahsettim size. Raporlarımızı da ülke olarak ikiye ayırmış durumdayız. Bazı ülkeleri kısa rapor şeklinde yazıyoruz, mesela Malta gibi bir ülkeden 3 bin kelime civarı bir rapor ama İngiltere gibi, Almanya gibi önemli olan, önemli gelişmelerin olduğu ülkelere daha geniş...

Şimdi, temel bulgulara bakacak olursak, 2015 yılında, Avrupa’da. Öncelikle, Müslümanların neredeyse hiç bulunmadıkları, nüfuslarının çok az olduğu ülkelerde bile İslamofobinin, İslamofobik tutumların, yargıların, söylemlerin çok geniş olarak yer aldığını görüyoruz. Mesela Litvanya, mesela Finlandiya, mesela Macaristan yani buradaki Müslümanların sayıları 10 bin rakamlarıyla ifade ediliyor yani nüfusun yüzde 1’i bile değil, sıfır onda 1’i gibi bir rakam ama buna rağmen, bu ülkelere çok ciddi bir İslamofobik söylem siyasette, medyada yer alıyor. Bu da bize şunu gösteriyor: İslamofobinin ortaya çıkması için aslında Müslümanların o ülkede yaşıyor olmasına da ihtiyaç yok, İslamofobi Müslümanlar

olmadan da ortaya çıkabiliyor demek ki. Özellikle 2015'te Paris'te meydana gelen terör saldırılarından sonra ise tüm Avrupa genelinde Müslümanlarla ilgili tartışmaları, medya ile haberleri bu saldırıların yönlendirdiğini, bu saldırılarla ilgili negatif haberlerin oluşturduğunu görüyoruz.

Yine, bütün Avrupa çapındaki bu İslamofobik saldırılar, sokaktaki şiddetten tutun Müslüman bayanlara yönelik, camilere yönelik, Müslüman kurumlara yönelik saldırıları mülteci krizinin daha da fazla artırdığını görüyoruz yani Avrupa genelinde bir aşırı sağ oluşumların, hatta bazen bazı ülkelerin başbakanlarının, cumhurbaşkanlarının Müslümanların Avrupa'ya bir göç cihadı başlattığıyla ilgili söylemlerinin olduğunu görüyoruz. Mesela Çek Cumhuriyeti'nin Başbakanı böyle bir açıklama yapmıştı. İşte "İhvanı Müslimin Avrupa'ya bir göç cihadı hareketi yapıyor ve bütün bu mülteci meselesi planlı bir şeydir." gibi söylemlerin ortaya çıktığını görüyoruz.

Şimdi, genel olarak rakamlara da tabii biraz bakmak gerekir. Avrupa'nın çok genelinde Müslümanlarla ilgili...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Burada bir soru sorabilir miyim ben?

BAŞKAN – Öyle mi gidelim, bittikten sonra mı alalım?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Nasıl isterseniz, fark etmez yani sizin usulünüz...

BAŞKAN – Tamam, peki, öyle yapalım.

Tek konuğumuz olduğu için soru-cevaplı da gidebiliriz.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Yani, bu İslamofobinin Avrupalılar nezdinde Türkiye'de bir karşılığı var mı yani onların işte yani "Türkiye'de de şu var." dediği?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Yani "Avrupalılar bunun karşılığında ne diyorlar?" onu mu...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Yani, Türkiye açısından ne diyorlar? Yani, hani orada İslamofobi var, burada onu karşılayan bir şey var mı? Türkiye'de de onlara farklı bir bakış açısından rahatsızlar mı?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Şimdi şöyle bir durum var: Aslında Türkiye'de de bir İslamofobiden bahsedebiliriz çok rahat bir şekilde.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Hani bizde de var İslamofobi.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Biz Müslüman bir toplum olmamıza rağmen... Hatta biz bu seneki raporda Türkiye'yi de katacağız çünkü Türkiye'de de biliyorsunuz yani geçmişimize baktığımız zaman Türkiye'nin sekülerleşmesi, modernleşmesi süreci, bunlar hep İslamiyetle, Müslümanlarla, İslam kültürüyle olan karşılıklı bir problemler yumağı oluşturmuş durumdaydı. Türkiye'de işte bazı siyasetçilerin de mesela böyle söylemlerde bulunduğunu görüyoruz. Uzunca dönem Türkiye'de başörtüsü yasağının uygulandığını biliyoruz, daha bundan üç sene önce kalktı. Bütün bunlar aslında Türkiye'de İslamofobinin çok yaygın bir şekilde olduğunu görüyoruz. Mesela, darbe gecesi birçok müezzinin darbedilmiş olması buna çok ilginç bir örnek değil mi? En kutsal mekânlardan bir tanesi, dokunulmazlığı olan din adamlarının, darbe gecesi yaklaşık 70 civarında müezzin ve imamın darbedildiğini biliyoruz. Yani, bundan bahsedebiliriz ama genel olarak Avrupa'da tabii daha fazla Türkiye'deki işte Hristiyanların, işte azınlıkların sorunlarından bahsediliyor. İşte, bir dönem biliyorsunuz vakıf mallarının iade edilmesi meselesi gündemdeydi ama bu sorun aşıldı Türkiye'de. Genellikle böyle, Türkiye'yle ilgili, özellikle aşırı sağın kullandığı söylemlerde Türkiye'de Hristiyanlara yönelik ciddi bir zulmün olduğu, bir takibatın olduğu, dinlerini yaşamalarının engellendiğiyle ilgili böyle bir söylem kullanıyorlar ve bunu kullanarak da "Biz de aynısını buradaki Müslümanlara yapmalıyız." gibi böyle bir şeyi de bunu meşru hâle getirmeye çalışıyorlar.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – İnsanlar inanıyor ama buna?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – E, tabii, çünkü Türkiye gerçekliğini bilmiyorlar yani Avrupa’da daha fazla tabii bir imaj var. Yani, Türkiye’ye gelip de gören, ondan sonra Türkiye hakkında bilgi sahibi olan insan sayısı... İşte turistik faaliyetler nedeniyle geliyorlar. Ama, gerçek manada yani Türkiye uzmanı olarak geçinen isimlerin, şahısların bile Türkiye’yle ilişkilerinde çok ciddi problemler var. Yani, özellikle bunu gazete ve medya alanında görüyoruz, belli bir şeyin içerisinde yaşıyorlar, “bubble” diyorlar ona yani bir köpüğün içerisinde, balonun içerisinde yaşıyor bu uzmanlar, işte Nişantaşı’nda, belli bir çevreyle görüşüp şey yapıyorlar, mesela BBC olsun, diğer gazeteci çevreler olsun ve Türkiye’deki geniş toplum kesimleriyle bir irtibatları yok, o yüzden de yazdıkları haberler de genellikle Türkiye’yle ilgili tek taraflı ve tek yanlı oluyor, bazen de, çoğu zaman da işte çeşitli siyasi gelişmeler olduğunda da Türkiye’de çok şaşkınlık gösteriyorlar. Mesela, bir seçim oluyor ve işte o seçim sonuçlarının hiç beklemedikleri bir sonuç olduğunu söylüyorlar, hâlbuki Türkiye’nin genel nabzını tutan bir siyaset bilimci, yahut bir araştırmacının az çok tahmin edebildiği sonuçlar bunlar yani böyle bir sıkıntı da var.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Hocam, bu araştırmaların Türkçesi yok mu?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – O araştırmaların Türkçesi... Bunun internet sayfasında Türkçe yönetici özeti var, islamophobiaeurope.com adresinde.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Keşke onu da hani... Var mıydı bir kitapçık olarak?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Kitapçık olarak yok ama internet sitesine koyduk. Kitabın Türkçesini bu seneden sonra çıkarmayı düşünüyoruz yani 2016 raporunun Türkçesini çıkarmayı düşünüyoruz.

BAŞKAN – Kaynak bulamamışlar Sayın Vekilim, kaynak temin edip inşallah...

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Ya, bu sene birkaç farklı başvuruda bulunduk fonla ilgili, eğer yeterli fonları alırsak hem bu raporun Türkçesini de çıkaracağız, Amerika raporu da çıkaracağız, ayrıca bir İslamofobi zirvesi de düzenleyeceğiz Brüksel’de.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Nerede düşünüyorsunuz onu?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Brüksel’de düşünüyoruz. Orada yapamazsak İstanbul’da düşünüyoruz.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Bu Ferit Hocamız Türkiye’de mi eğitim almış?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Ferid Hafez, kendisinin anne tarafı Avusturyalı, baba tarafı Mısırlı, benim üniversiteden, Viyana Üniversiteden arkadaşım, orada beraber okumuştuk. Kendisi İslamofobi üzerine çalışıyor, İslamofobi üzerine dergisi var, yıllık çıkartıyor ve aynı zamanda da kitapları var, Salzburg Üniversitesinde öğretim üyesi.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Siz Viyana’dan mı mezunsunuz?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Evet, Viyana’dan, lisans, yüksek lisans, doktora Viyana’dan mezunum; Türk-Alman Üniversitesinde öğretim üyesiyim ve SETA’da da araştırmacıyım.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Bu Onder aracılığıyla olanlardan mı?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Evet. 2001 yılında... 2009’da ayrıldım.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Anladım, teşekkür ederim.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Ben teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, bu raporu hazırlarken her raporun sonunda da -sadece eleştirmek babında değil- politika önerileri de bulunuyor, her yazar o ülkeyle ilgili spesifik politika önerilerinde bulunuyor yani o ülkede ne yapılması gerekir, sorunlar nelerdir, politikacılar, siyasetçiler ne yapmalı, medya mensupları ne yapmalı, bunlar da tek tek politika önerileri olarak her raporun sonunda bulunuyor. Genel olarak girişte de biz bütün Avrupa çapındaki o raporları okuduğumuz için bunun bir özeti babında bir giriş yazdık ve bu girişin sonunda da bütün Avrupa çapında ne yapılması gerekiyor İslamofobiyle ilgili, bununla ilgili siyasi tedbir önerilerini, politika önerilerini ortaya koyduk. Öncelikle, Avrupa genelinde İslamofobinin bir suç olarak kabul edilmesi gerekiyor ve bütün Avrupa’da da ulusal istatistiklerin içinde yer alması gerekiyor; neden bu önemli? Mesela, Avrupa’da sokakta size bir saldırıda bulunuldu, gidip bunu polise rapor ettiğiniz zaman bu kayıtlara giriyor ama bir nefret suçu olarak giriyor. Ama, İslamofobi olarak yani İslamofobik bir saldırı olarak ayrıca bir kayıt altına alınması lazım ki biz de o zaman o ülkelerin resmî istatistiklerine bakıp bununla ilgili kaynakları, şeyleri toplayabilelim ama bunlar böyle tutulmuyor. Mesela, antisemitizmde böyle değil, eğer bir Yahudi sokakta Yahudi olduğundan dolayı saldırıya uğrarsa ve polise giderse bu, hemen antisemitik bir saldırı olarak kayıt altına alınıyor, istatistiklere giriyor ve bunun sonucunda da o zaman ciddi bir kamuoyu oluşturma imkânınız oluyor. Yani, biz ne yapacağız? O zaman Almanya’ya baktığımız zaman, mesela, böyle bir istatistik olsa Almanya’da 2000’den 2016’ya kadar Almanya’da İslamofobik saldırılar ne kadar artmış, azalmış mı, nerede, ne kadar gerçekleşmiş, kime karşı; bunları şu anda tespit etme imkânımız maalesef yok, sadece sivil toplum kendi çabalarıyla, bazen camilerde imamlar, Diyanetin böyle çalışmaları var, bunları haberleştiriyorlar, yahut bunlarla ilgili verileri toplamaya çalışıyorlar. Ama, maalesef ülkelerin bununla ilgili bir politikası yok ve İslamofobi hiçbir Avrupa ülkesinde kanunen, yasal olarak da bir suç olarak kabul edilmiş değil, genel bir nefret suçu kapsamında değerlendiriliyor.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI UZMANI ELİF EMİNE GÖNÜLLÜ – Başkanım, bir soru sorabilir miyim.

BAŞKAN - Tabii.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI UZMANI ELİF EMİNE GÖNÜLLÜ – Merhabalar, hoş geldiniz .

Fransa ziyaretimizde oradaki dinî STK’ların federasyon başkanı bize şöyle bir şey söylemişti: Normal bir adi vakayı, sokakta saldırıya uğrama vakasını karakolda, işte ilgili ülkedeki karakolda bildirdiğiniz zaman bu prosedürün kısa sürdüğünü ve çok çabuk kayıtlara geçtiğini ancak dinî ya da ırkçı sebeplerle gerçekleşen saldırılarda bunun saatlerce süren sorgulara dönüştüğü ve birçok kişinin işte belki iki gününü karakolda geçirmek istemediği için bu tarz başvuruları yapmadığını, aslında sistemin olduğunu ama bu sistemin insanların başvuru yapmalarını önlemek üzere olduğundan bahsetmişti, sizin bununla ilgili aldığınız bir geri dönüş oldu mu, gerçekten bu böyle mi? Bütün ülkelerde mi böyle? Bu Fransa özelinde bir şeydi.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Genel olarak Avrupa çapında poliste yani güvenlik kuvvetlerinde ırkçı bir kurumsal kültürün olduğundan bahsedebiliriz. Yani, mesela, Almanya’da bu böyle, Avusturya’da bu böyle. Mesela, diyelim ki Türkler bir sorunla karşılaşıyorlar -en basitinden diyelim- sokakta, mahallede bir sorunla karşılaşıyorlar, polisi arıyorlar mesela, polis gelip müdahale etmiyor; bir Avusturyalı aradığı zaman çok hızlı bir şekilde polisin müdahale ettiğini görüyorsunuz. Mesela, ben, şahsi olarak yaşamıştım, bir arkadaşım, kendisi işte Viyana Üniversitesinde öğrenciydi, felsefede doktora yapıyor; sokakta bir saldırıya uğruyor,

Çeçen bir grup, gençler saldırıyorlar piknik yaparken bunlara, ondan sonra neyse bu çocuk bayağı bir darbedilmiş, ambulans helikopter falan gelmiş, sonra oradaki sağlık görevlisi “Başına ne geldi, ne oldu?” falan filan diye sorarken o da işte “Şöyle oldu, böyle oldu.” anlatırken sağlık görevlisi demiş ki: “Tabii, bunlar sizin başınıza çok geliyordur.” Yani, sırf Türk olduğu için, hani siz şeysiniz... Hâlbuki bu şahsın kendisi yani felsefede doktora yapan, ana dili gibi Almanca konuşan, yüksek eğitim düzeyine sahip bir kişi. Yani, genel olarak böyle bir kurumsal kültür var. Polise gittiğiniz zaman da evet, polis bir sürü size engel çıkıyor ama zaten dediğimiz gibi, resmî olarak zaten İslamofobik bir saldırı olarak kayıt altına da alıramıyorsunuz ama antisemitik bir saldırı olsa mesela, bu, çok hızlı bir şekilde hemen kayıt altına alınıyor, istatistiklere giriyor; böyle bir şeyden bahsedebiliriz.

Kişinin -demin bahsettik- Müslüman olmasından dolayı... Yani, bunun sonucunda, kişinin Müslüman olmasından dolayı ayrımcılığa maruz kalmasını ya da saldırıya uğramasını spesifik olarak suç olarak kabul eden yasaların tüm Avrupa ülkelerinde kabul edilmesi gerekiyor ama bununla ilgili hiçbir Avrupa ülkesinde bir adım yok. “İslamofobik vakalar hakkında veri toplamak için mağdurlarla ilgili istatistikler tutulmuyor.” dedik ve bu saldırıya uğrayan kişilere yönelik danışmanlık hizmetleri sunulması gerekiyor yani böyle bir saldırıyla karşılaştığım zaman ben, Avrupa’da, bir vatandaş olarak yahut bir göçmen olarak kime gideceğim, kimden yardım isteyeceğim, böyle bir danışmanlık mekanizması da yok Avrupa genelinde.

Özellikle, gazeteciler, polis, güvenlik görevlileri ve yargı üyelerinin İslamofobiye karşı yetişmiş personel tarafından eğitime tabi tutulmaları gerekiyor. Maalesef, demin bahsettiğimiz bu kurumsal kültür güvenlik kuvvetlerinde çok yaygın bir şekilde var ve medyada da var. Yani, medyada çok kolay bir şekilde Müslümanlarla ilgili genellemeler çok yapılıyor, işte diyelim ki sokakta bir Türk yahut bir Müslüman bir suça karıştı... Mesela, Köln’deki meseleyi hatırlayalım, Köln’de yılbaşı gecesi bazı taciz vakaları yaşandı ve bütün bu mesele o göçmenlerin üzerine yıkıldı ve bütün göçmenler, sanki Avrupa’ya gelen mülteciler kadınlara, işte Avrupalı beyaz kadına taciz yapan insanlar olarak lanse edildi. Çeşitli medya kanallarında işte kapaklar yayınlandı -bir kısmı var ama şimdi burada elimde yok- işte “Kadınlarımızdan elinizi çekin.” falan gibi, işte beyaz bir bayan, ondan sonra ve kara eller ona uzanıyor falan. Böyle bir algı yaratıldığı zaman tabii, sokakta da bu insanlara karşı şiddet çok meşru hâle geliyor. Almanya’da mesela, 2015 ve 2016’da, ondan öncesinde her hafta 3 mülteci yurduna saldırı oluyorken şimdi artık, her gün 3 mülteci yurduna saldırı olmaya başladı. Bunlar, işte, molotofkokteyli atmaktan tutun da işte duvarlarına, kapılarına yazı yazmaya kadar böyle bir ciddi bir şiddete de sokakta sebep oluyor.

Müslüman sivil toplum örgütleri İslamofobiyle mücadele hakkında bilgilendirilmeli. Özellikle Avrupa’da yaşayan Müslümanların İslamofobik saldırılara maruz kaldıklarında hukuksal yollara başvurmaları konusunda bilinçlendirilmeleri gerekiyor ve maalesef bu en büyük sorunlardan bir tanesi. Hem Türkler ve hem diğer Müslüman toplulukları çok ciddi böyle ayrımcılığa maruz kalmalarına rağmen, iş hayatında ve diğer alanlarda sokakta şiddete maruz kalmalarına rağmen... Yani bu, işte tükürmekten tutun, çelme takmaya, yumruk atmaya, hatta bazen öldürmeye kadar gidebiliyor; Avrupa’da bazı ülkelerde bu oldu, Fransa’da ve bazı ülkelerde. Bununla ilgili polise gidip maalesef suç duyurusunda, şeyde bulunmuyorlar. Hem Müslümanlar genel olarak konuşacak hem Türkler, böyle bir bilinç eksikliği var. Özellikle de Türk veya Müslüman STK’ların bu konuyla ilgili çalışma yapması ve bilinçlendirilmeleri gerekiyor. Bu konuda, belki de Diyanet İşleri Başkanlığı da çalışmalar yapabilir, özellikle imamlar üzerinden cemaatin bilinçlendirilmesi ve bu konuda toplumun bilinçlendirilmesi gerekiyor, hakkını araması gerekiyor yasal yollardan ve maalesef aramıyorlar.

Eğitim hakkının toplumun tüm katmanlarında eşit şekilde elde edilmesi için yasal değişiklikler yapılması gerekiyor Avrupa genelinde. Tek tek ülke olarak spesifik konuşabiliriz. Mesela, İrlanda’da okullar Katolik kilisesinin kontrolü altında ve Müslüman çocuklar bu okullara kaydolmakta ciddi

sıkıntı çekiyorlar Müslüman oldukları için, o Katolik şeyin eğitiminden geçmek zorunda kalıyorlar; böyle çeşitli sıkıntılar var. Yahut Almanya’da, diğer ülkelerde siyasi görüşleri nedeniyle yüksek lisansa, doktora kabul edilmeyenler öğrenciler oluyor. Özellikle, son dönemde Türkiye aleyhtarı çok ciddi bir kampanya var. Bu konuyu da ben İslamofobiyle ilişkilendiriyorum. Özellikle işte darbe sonrası dönemde bütün Avrupa medyasının genelini konuşacak olursak Cumhurbaşkanımızla yatıp Cumhurbaşkanımızla kalktığı meselesi var. Yani, işte, Erdoğan... Şimdi, bugün gelirken bir haber gördüm. İşte Almanya’nın ciddi gazetelerinden bir tanesi “Erdoğan’ın öğretmenleri okullarda eğitim veriyor.” Haberin başlığı bu. Ve şunu söylüyor: “Türkiye’nin resmî olarak görevlendirdiği öğretmenler Alman okullarında çocuklara eğitim veriyor.” Yani, sanki Sayın Cumhurbaşkanımızın kendi şahsına ait bir öğretmen yani sonuçta bunlar Türkiye Cumhuriyeti devletinin atadığı öğretmenler. Ve bu tarz haberlerin çok ciddi olarak Almanya’da yaygınlaştığını gördük. Bunu da ben İslamofobiyle maalesef, bağlantılandırıyorum çünkü genel olarak Türkiye’ye karşı böyle bir olumsuz havanın estirildiğini görüyoruz.

Evet, özellikle, iş yerlerinde ve eğitim kurumlarında Müslümanların haklarının gözetilmesi için kanun tasarılarının hazırlanması ve uygulama yönetimindeki bireylerin kişisel tercihlerine bırakılmaması gerekiyor. Bununla ilgili çok çalışma var, mesela, araştırmalar yapılıyor; aynı özelliklere sahip CV’ler hazırlanıyor, birinde bir Müslüman ismi var, birinde işte bir Avrupalı ismi var ve kurumlara gönderiliyor. Mesela, aynı kalifikasyona sahip bu isimlerden Müslümanların 4 kat, 5 kat daha fazla CV göndermesi gerekiyor ki bir mülakat daveti alabilsin, sadece ismine bakılarak Müslüman olduğu anlaşıldığı zaman otomatikman reddediliyor; iş hayatında böyle bir ayrımcılık var. Bundan dolayı da son dönemde çok ciddi olarak özellikle Almanya’da yetmişmiş 3’üncü, 4’üncü nesil Türk kuşağının, özellikle orada doğmuş, büyümüş, eğitim almış kişilerin Türkiye’ye geri dönmeye başladığını gördük. Yani, bununla ilgili çok ciddi Almanya’da da haberler çıktı.

İş hayatında bir şeyle karşılaşılıyorlar, bir bariyerle karşılaşılıyorlar, o bariyeri aşamıyorlar, bir camdan duvar var önlerinde, sadece alt pozisyonlarda çalışabiliyorlar, hak ettikleri üst pozisyonlara gelemedikleri için de birçoğu Türkiye’ye dönüp Türkiye’de iş bulmaya başladı, özellikle İstanbul’da ve farklı şehirlerde.

İş dünyasında Müslümanlara, özellikle başörtülü Müslüman kadınlara karşı yapılan ayrımcılık oldukça yaygın Avrupa genelinde. Bu durum hakkındaki farkındalığı artırmak ve sorunun yasal düzenleme ve çözümü için de ciddi adımlar atılmalıdır. Yani, diğer alanlarda mesela, siz başka bir nedenden dolayı iş hayatında ayrımcılığa maruz kalsanız ve bunu mahkemeye taşısanız hemen bu konuyla ilgili çok ciddi adımlar atıldığını görüyoruz. Ama, başörtüsüyle ilgili maalesef, bu konuda çok ciddi bir farkındalıktan Avrupa genelinde bahsedemiyoruz. Bazı örnekler var mahkemeye gidildiği ve işte tazminatların kazanıldığı ama genel olarak böyle bir şey yok.

Medya kurumları ve medyadaki önemli isimlerin Müslümanlar ve diğer Müslüman azınlıklara karşı kullanılan olumsuz söylemin minimize edilmesi için sivil toplumla birlikte çalışması gerekiyor. Ama, bu konuda maalesef, medyada çok ciddi olarak yani Avrupa genelindeki medyada çok ciddi olarak problemin olduğunu görüyoruz. Sadece bulvar gazeteleri değil ama ciddi olarak tanınan gazetelerde bile yani Almanya’daki Frankfurter Allgemeine olsun veya başka gazeteler olsun, bunlarda bile ciddi problemlerin olduğunu görüyoruz. Bütün bu İslamofobik söylemleri incelemek ve takip etmek için, tabii, bağımsız bir medya gözlem komisyonunun Avrupa genelinde kurulması gerekiyor; bu konuda da ciddi bir adımın atılmadığını görüyoruz.

Burada yazarlarımızın listeleri var, gördüğünüz gibi hepsi o ülkelerdeki üniversitelerde çalışan, o ülkelerin dilini konuşan yazarlar tarafından yazılıyor. Bu, geçtiğimiz sene 25 ülkeyi kapsıyordu; dediğim gibi, bu sene 32 ülkeyi kapsayacak. Rapor yayımlandıktan sonra Avrupa çapında da çok ciddi ses getirdi, Avrupa’daki çeşitli gazetelerde bu konuyla ilgili haberler çıktı. Aynı zamanda, buna yönelik

karalama kampanyaları da gördük yani yine İslamofobik söylemler üreten bir “network” var Avrupa’da ve bunlar ciddi olarak Amerika’daki “network”le de bağlantılılar, beraber çalışıyorlar, onların da bu rapora karşı böyle bir karalama kampanyası üretmeye çalıştığını gördük.

BAŞKAN - Hangi açıdan ele alıyorlar? Mesela nesini eleştiriyor raporun?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - “Türkiye’nin desteklediği, Türkiye’de bir “think tank” tarafından hazırlanan bir rapor.” diye lanse edip...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI UZMANI ELİF EMİNE GÖNÜLLÜ - Erdoğan’ın araştırmacıları gibi.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Evet, Erdoğan’ın araştırmacıları gibi, yahut neyse. E, tabii, bu, bu raporun değerini düşürmez çünkü raporun kalitesi ve ortaya koyduğu gözlemlerin yazarlarının bağımsız ve tarafsız olması; raporun kendisi zaten kendi kendini ortaya koyuyor yani kalitesiyle. Ancak böyle bir karalama şeyi üretilebiliyor. Ama, dediğimiz gibi, Avrupa genelinde çok ciddi ses getirdi. Biz bunu AGİT’e de resmî olarak sunduk; bu, AGİT’in kayıtlarına da girdi. Demin bahsetmişim, sadece 5 ülke ve 21 sivil toplum kuruluşu AGİT’e rapor sunuyor diye. Biz bu raporu 2015 yılında resmî olarak sunduk ve AGİT de kendi çıkarmış olduğu raporda bizim şeylerimizden yararlandı.

Ben burada, isterseniz, bitireyim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Soruları alıp toparlayalım. Yarım saatlik bir...

Nuri Hocam...

NURİ OKUTAN (Isparta) - Ben geç geldiğim için tam olarak yakalayamadım da.

BAŞKAN - Evet.

Ayşe Hocam, Salih Bey...

Öncelikle şunu ifade edeyim: Bu rapor hazırlığında -yani hem Türkçesinin olması hem daha iyi hazırlanabilmesi için katkı ve destek- hangi kurumlarla irtibatlı oldunuz? Sanki bu ifade ettiklerinizle birlikte daha güçlü bir çıkış olur önümüzdeki dönemde, farklı bir adım atılırsa.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Evet. Yani, biz Yurtdışı Türkler Başkanlığıyla görüştük, oradan olumlu bir dönüş alamadık; Diyanet İşleri Başkanlığıyla görüştük, oradan olumlu bir dönüş alamadık. Bu sene Başbakanlık Tanıtma Fonu’na başvurduk, oradaki süreç daha devam ediyor.

BAŞKAN - Yurtdışı Türklerle bugün buluşturma şansı olabilir mi yeni başkanımızı?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Orada bir değişiklik oldu.

BAŞKAN - Kaç gibi dönüşünüz?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Akşam dokuz, on gibi. Ama orayla biz irtibat hâlindeyiz.

BAŞKAN - Tanışın bence Hocam, bu çok güzel bir çalışma çünkü.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Yani, bundan önceki başkanla da Vakfımızın Başkanı Burhanettin Duran Hocamız görüşmüştü, Kudret Bey’le o dönemde ama dediğimiz gibi, o dönem olumlu bir dönüş alamamıştık, şimdi bir değişiklik oldu. Biz zaten bu projeyi artık Başbakanlık Tanıtma Fonu’na sunduğumuz için...

BAŞKAN - Oradan da olumlu bir cevap gelir.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Evet, başka şeye... Oradan ilk dönüşler olumlu oldu. Destekleneceğini düşünüyoruz. Eğer öyle bir destek alırsak Türkçeye de, dediğimiz gibi, tercüme edeceğiz.

BAŞKAN - Sadece o değil; o bahsettiğiniz kapsamı genişletme, AGİT dışında diğer raporlara dâhil olma.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Evet. Yani, Türkiye'nin bu konuda yapabileceği çok şey var, yapması gereken çok şey var. Bakacak olursanız, aslında İslam dünyasında bu konuyla ilgili ciddi çalışma yapabilecek insan kaynağına ve maddi kaynağına sahip olan birkaç ülkeden biri Türkiye. Çok da büyük ekonomik kaynaklara ihtiyaç duymuyor bu tarz projeleri gerçekleştirmek. Aslında bundan sonrasında Human Rights Watch gibi, yani İslamofobiye Watch tarzı bir kurumun oluşturulması gerekiyor ve bunların ülke bazlı... O ülkelerde nasıl... Mesela NIST International'ın, Human Rights Watch'un her ülkede temsilcileri var; bunlar 1-2 kişiden oluşuyor, o ülkedeki gelişmeleri raporluyorlar, takip ediyorlar günlük bazda; bizim bundan sonra böyle bir çalışmaya ihtiyacımız var. Bu tarz bir çalışmayı Türkiye'de herhangi bir kuruluş yaparsa çok ciddi ses getireceğini ben düşünüyorum, bundan sonraki adımın bu olması gerekiyor. Yani, eğer o ülkeler bu resmi istatistikleri tutmuyorsa bunları bizim tutmamız, gündeme getirmemiz gerekiyor.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) - Hocam, bu araştırma kaç İslam ülkesine ilişkin bir araştırma?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Burada 25 Avrupa ülkesini inceliyoruz. İslam ülkeleriyle ilgili...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) - Yani, ırklar anlamında bir şey var mı? Yani, İslam ülkelerinin uğradığı İslamofobik ayırım var mı bu anlamda, onu soruyorum.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Yok, etnik bazlı bakmadık, yani orada etnik temelli bakmadık. Müslümanlar olarak, genel olarak Müslümanların maruz kaldığı ayrımcılığa burada baktık.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) - Çünkü, biz Yurtdışı Türkler olarak Türklerin ekstra... Yani, bu Komisyon aynı zamanda yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın karşılaştığı sorunlarla ilgili de bir Komisyon. Ekstrem ve farklı, diğer İslam ülkeleri vatandaşlarından farklı bir ayrımcılığa maruz kalıp kalmadığı da bizim için ayrıca önemli, o açıdan bunu sordum.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Şimdi, şöyle bir durum var Avrupa genelinde: Hangi ülkede hangi etnik Müslüman grup baskınsa onlar daha fazla ayrımcılığa uğruyor. Mesela İngiltere'de bunlar Pakistanlılar ve Hindistanlılar; Türk nüfus orada çok cüzi miktarda, 250-400 bin civarında. Mesela onlar daha geri planda bu ayrımcılıkta. Mesela ama nüfus olarak Almanya'da Türkler ön planda olduğu için, Fransa'da, Hollanda'da, Belçika'da, Avusturya'da Türklerin daha fazla ayrımcılığa maruz kaldıklarını görüyoruz. Siyaset alanında da bu böyle. Özellikle Türkiye'deki son dönemdeki gelişmeler, darbe sonrasındaki bahsettiğimiz havadan dolayı siyaset alanında da, işte, çeşitli siyasi görüşlere sahip kişilerin ötekileştirildiğini, dışlandığını, siyasete katılımların önüne engel çıkarıldığını görüyoruz. Yani, Müslümanların genel olarak Avrupa'da siyasette temsil edilme sorunları da var, Türklerin de var. Biz bu konuda bir rapor yayınlayacağız, SETA olarak, iki ay sonra; genel olarak buna bakacağız. Şöyle bir temsiliyet açısından söz edebiliriz: Biliyorsunuz, mesela Almanya'ya bakacak olursak, oradaki Türk kökenli seçmenin -1,5 milyona yakın seçmen var- bunun yüzde 70'i muhafazakâr kökenli seçmen, AK PARTİ yahut MHP; yüzde 30'u da sol kökenli seçmen. Ama bu yüzde 70 kökenli seçmenin temsil edildikleri partilere bakacak olursak, Sosyal Demokratlar ve Yeşillerde, mecburen onlarda temsil ediliyorlar. Ve o partiler de bunları bir süzgeçten geçirerek alıyorlar; yani eğer muhafazakârsanız o partilerde girişiniz engelleniyor. O yüzden

de, şimdi, Almanya'nın Parlamento kararına bakacak olursak, soykırım yasasıyla ilgili, değil mi? 11 Türk milletvekili vardı ve hepsi imza attı. Aslında bu, durumu açıklıyor. Demek ki, gerçekten, aslında o toplumu temsil etmiyorlar, burada bir temsiliyet açığı var ve bunlara müsaade edilmiyor, böyle bir durum.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) - Peki, 15 Temmuz sonrasında kapsayan bir çalışma var mı? Bu kitapta olmayabilir ama farklı bir çalışmanız var mı bu anlamda?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - 2016 raporunda, tabii, o gelişmelerden bahsedeceğiz ama SETA'nın ayrıca yayınladığı, darbe sonrasında Avrupa genelindeki siyasi gelişmelerle ilgili raporlar var. Insight Turkey adında bir İngilizce dergi çıkartıyor, oraya yine Avrupa'nın tutumuyla ilgili makaleler yayınlanıyor. Yani, SETA bu konuyu zaten ayrıca takip ediyor, ayrı bir konu olarak.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) - Şimdi, ben şunu da söylemek istiyorum özellikle, çünkü bizim... Yani, oradaki Türkiye karşıtı, ayrılıkçı olan birimlere biraz daha toleranslı ve daha iyi -yabancı ülkelerdeki, özellikle Avrupa'da- daha toleranslı bir yaklaşım sergilendiğini biz gittiğimizde de görüyoruz. Özellikle buna yönelik de bir çalışma var mı? Yani, burada Hükümet yanlısı ve ayrımcı olmaktan kaynaklanan bir ayrımcılık var mı, yabancılar üzerinde?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Sadece Hükümet yanlısı değil, demin bahsettiğim gibi yani eğer muhafazakâr seçmenseniz o çarka girmenizin, siyasette temsil edilmenizin önüne çeşitli engeller çıkartılıyor. Yani, bu sadece hükümet yanlısı olmanız değil, mesela MHP de aynı. Mesela, çok ciddi olarak Türkiye'de PKK yahut diğer aşırı sol kesimler şiddete bulaşmış olmalarına rağmen, bunlar meşru ve şey hareketler olarak lanse ediliyor ama mesela MHP'yle ilgili konuşacak olursak, işte, sanki bir kriminal şeymiş gibi, mesela bozkurtlardan bahsediliyor, mesela Alman medyasına bakılırsa. Hâlbuki Türkiye'de 1980 sonrasında, biz biliyoruz ki, Milliyetçi Hareket Partisi, Milliyetçi Hareket Partisiyle ilişkili olan veyahut ideolojiye sahip insanlar bu konuyla aralarına tamamen bir çizgi çekmiş durumdalar yani şiddet ile aralarına, değil mi? Ve uzunca bir dönemdir herhangi bir illegal şeyin içerisinde değil hiçbir zaman Türkiye'de Milliyetçi Hareket ama buna rağmen mesela böyle bir şey var, gayrimeşru bir oluşum gibi lanse ediliyor. Bütün bu söylemi, maalesef, PKK ve PKK'yla ilişkili, iltisaklı gazetecilerin, onlara sempati duyan kişilerin belirlediğini görüyoruz.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) - Ben bu ayrımı şundan yapmak istedim: Çünkü, hani, FETÖ'nün oradaki temsilcileri de muhafazakâr kimlikte görünen insanlar dolayısıyla o "diğer" dediğiniz sol ayrımına mensup olmayan kişiler ama bu 15 Temmuzdan sonraki süreçte onların da ayrı bir koruma içerisinde olduğunu yani Erdoğan'a karşı olan herkesin daha ayrı bir koruma içerisinde olduğunu gördüğümüz için bu konuyu özellikle sordum. Yani, siz muhafazakâr kimlik üzerinden cevap verdiniz ama 15 Temmuzdan sonra o kimlik de aynı, tek vücut olarak tanımlanamayacak bir kimlik hâline geldi.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Tabii, bir kere FETÖ meselesini tamamen ayrı bir mesele olarak düşünmek lazım. Yani, o tamamen araçsal olarak Türkiye'ye bence karşı kullanılan bir şey.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) - Evet, o açıdan ben...

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Maalesef, çok çok ciddi olarak da özellikle Brüksel'de bir yapılanması var FETÖ ve ona bağlı kişilerin, kurumların. O konuda da SETA'nın çalışmaları var Avrupa ülkelerinde, Avrupa bazlı yani ülke bazlı

FETÖ'nün faaliyetleri. Şu an Almanya'yla ilgili bir rapor çıkaracağız. O ülkelerde hangi faaliyetlerde bulunuyorlar, bunlarla ilgili tek tek SETA da çalışıyor, rapor çıkaracak. Ayrıca bir de PKK'yla ilgili yapıyoruz yani hem PKK hem FETÖ.

BAŞKAN – Hatta belki bağlantıları, birlikte, PKK ve FETÖ.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - O biraz daha zor evet, çok daha istihbari bilgi gerektiriyor ama o ülkelerde çok ciddi olarak var. Mesela Almanya'yla ilgili rapor yeni çıkacak, onu yazdık. Alman Anayasayı Koruma Teşkilatının yani iç istihbaratının Baden Württemberg eyaletinde Fetullah Gülen ve onun örgütüyle ilgili yayınlamış olduğu bir rapor var 2014 yılında. Bu eyalet meclisinde araştırma komisyonu kurulmuş ve bunun sonucunda bu rapor yayınlanmış. Raporda bir sürü bahsediliyor, işte, niye Fetullah Gülen'in görüşlerinin antidemokratik olduğu, niye Alman toplumuna uygun olmadığı falan filan, bunlardan hep bahsediliyor ama en sonunda deniyor ki: “Bütün bunlara rağmen, bu Fetullah Gülen ve onun örgütünün Almanya'daki faaliyetlerinin takibat altına alınmasına gerek duyulmadığına karar verilmiştir.” Yani, aslında burada şunu görüyoruz: Almanya aslında her şeyi biliyor ve görüyor. Özellikle Almanya'daki ışık evlerinde verilen eğitim. Bu eğitim Almanya'daki genel anlayışa çok ters bir eğitim yani tamamen askerî bir düzen, insanları tek tip yetiştiriyorsunuz, Almanya'nın bunu kabul etmesi mümkün değil ama diğer taraftan siyaseten şey yapılmadığını görüyoruz, baskı altına...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) - Dediğim noktaya geliyoruz aslında.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Evet, tabii.

BAŞKAN – Salih Bey...

NURİ OKUTAN (Isparta) - Brüksel'de yoğunlaşmalarının özel bir sebebi var mı sizce?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Tabii, Avrupa Birliğinin merkezi olması hasebiyle, bütün lobi kuruluşlarının faaliyetlerinin merkezinin Brüksel'de olması ve Belçika yönetiminin de daha “large” davranması, yani PKK meselesinde de bu böyleydi, geçmişten beri.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) - Hocam, bu İslamofobi aslında bir vakia ve gerçek ama bu, tüm Avrupa'da yaşayan Müslümanları ilgilendiren bir şey. Ama, sanki Avrupa'da bir de şöyle bir şey görüyorum: Türk düşmanlığı, Türk karşıtlığı gibi söyleyebiliriz. Bu da aslında farklı bir başlık, değil mi? Yani, şimdi, oradaki farklı bir ülke Müslüman'ına davranış şekilleri ile Türklere, Türk Müslümanlara... Onları aslında “muhafazakâr” falan diye de ayırmıyor yani Türkleri öyle bir ayırım şekli yok.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Yok, evet.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) - Yani, onlara göre Türk ya da Türkler olarak biliniyor.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Evet, yok. Demin bahsederken, tabii, o sokaktaki o kaba şiddette bir ayırım yok; işte, esmerse, başörtülüyse yahut yabancı gibi gözüküyorsa şiddete maruz kalıyor ama benim demin bahsettiğim, siyasal düzeyde bir ayırım yapılıyor, yani muhafazakâr...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) - Bir de, mesela “Bu raporları yayınlama meselesi...” dediniz, “5 tane ülke rapor verdi.” dediniz. Tabii, biz bunu Avrupa ülkelerinin çoğunda görüyoruz, aslında Amerika'da filan da gördük. Bizim Türkiye'nin çok aşırı bir rapor yayınlama gibi ya da verileri aslında çok fazla kullanma gibi bir özelliği var. Mesela, biz hiçbir yerde istatistiki bilgi alamadık, mesela şiddet olayları, o ülkede yaşanan meselelerle ilgili, böyle çarşaf çarşaf bir şey göremiyoruz ama bizim TÜİK'in düzenlediği çok gizli raporlar bile birçok Avrupalının elinde çok fazla var yani onu ben görüyorum, onu

da ben doğru bulmuyorum işin doğrusu. Yani, belki birçok ülke kadar bizim de şiddet ya da şiddetle mücadelelerimiz var. Yani şiddetle mücadele ortada yok çeşitli unsurlarla ama olan o spesifik olaylar cimbızlanarak çekilip aleyhimize böyle bir şey oluşturuyor dünyada, özellikle Avrupa ülkelerinde diye görüyorum bunu. Yani, adam vermemiş mesela, vermek zorunda değil ama bizimkilerin böyle her şeyi bir masaya koyma gibi bir özelliği var yani, siz de görüyorsunuz belki, bunu da çok doğru bulmuyoruz.

BAŞKAN – Ben Türk kökenli parlamenterler açısından; gittiğiniz, rapor hazırladığınız ülkelerde -az önce kısmen değindiniz- yani onların profili gerçekten Türkiye’yi temsil eden, Türk halkını, Türk sevdasını, devletine, vatanına sevdalı olmayı... Yani, seçerken bir süzgeçten geçiyor, bu çok önemli bir cümle ve Türkiye dostu olan değil de sanki aleyhtarı ise ya da o perspektife girebiliyorsa; böyle bir genelleme yapabilmek sadece Almanya, Fransa, Hollanda, Türklerin yoğun olduğu bölgelerde ne kadar doğru olur? Şunu ifade edeyim, bu tespiti: Hollanda’daki çalışmamızda Türkiye aleyhtarı önerge veren parlamenterler içinde Türk kökenli olanlar yoğunluktaydı, 800’ü aşkın... Yani sanki orada Hollanda Parlamentosu Türkiye’de ne olmuş, Artvin’deki işte Türkiye gündeminde aleyhte çalışmaya ya da algı oluşturmaya çalışan her başlığın Hollanda Parlamentosuna önerge olarak geldiğini, sayısının çok yoğun olduğunu ve bunu da Türk kökenli olan vekiller aracılığıyla yaptıklarının gerçeği aslında oradaki siyasi ayağın ne kadar bilinçli, lobi çalışmalarının ne kadar bilinçli, basın ayağıyla da desteklendiği için aslında gazete ve iletişim organlarıyla ne kadar programlı, planlı ve bilinçli gittiğinin fotoğrafı gibi geliyor. Sizin rapor çalışmalarında bu tür bir tespitiniz var mı?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Şimdi Almanya’yla ilgili durum aslında açık. Hollanda’yı ben yakından takip etmiyorum ama mesela Avusturya’da uzunca dönem yaşadım. Avusturya’da durum aynı bu şekilde. Yani, mesela, Avusturya’da Yeşiller Partisinden ayrıldı ama Yeşiller Partisindeydi Efgani Dönmez adında bir milletvekili vardı ve söylemlerine bakacak olursanız yani aşırı sağ partili olması gereken bir insan. Hatta bir dönem Türkiye’deki seçimlerle ilgili Avusturya’da -o zaman Sayın Cumhurbaşkanımız parti başkanıydı ve gitti, işte miting falan yapıldı orada- “Erdoğan taraftarları Türkiye’ye dönebilirler, biletlerini de ben vereceğim.” diye açıklama yapabiliyor bir Yeşiller Partisi milletvekili ve Türk kökenli. Şimdi, bu açıdan baktığınız zaman evet Avrupa genelinde böyle bir şeyden söz edebiliriz yani tamamı böyledir demek, böyle bir genelleme yapmak mümkün değil ama çok ciddi oranda böyle maalesef, çok ciddi bir süzgeçten geçiriliyor ve bu devletler evet böyleler yani bunlar imparatorluk bakiyesi devletler Almanya, Avusturya, İngiltere, emperyal politikalar takip etmiş devletler ve bunlar bunu yaparlar. Yani, siz zannedersiniz ki bizim milletvekilimiz falan, değil yani, öyle olmuyor maalesef. Tabii, burada tamam, Türkiye’yi temsil etmelerine de gerek yok. Kendi oy aldıkları insanları temsil etsinler ve onların sorunlarını ve onları taşısınlar meclislerine. İstenen şey aslında budur. Bunun bile yapılmadığını görüyoruz. Onların aleyhine... Mesela, bu muhafazakâr kesimden oy almış Türk kökenli milletvekilleri çıkıp “Başörtüsü yasaklanmalı.” diye açıklama yapabiliyor Almanya’da. Böyle bir durumla karşı karşıyayız.

BAŞKAN – Daha ne denebilir ki?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Daha bir şey demek mümkün değil.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Ama bu aşırı sağcı parti Avusturya’da kaybetti en son seçimi.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Şimdi, tabii, onu kaybetti olarak görmemek lazım. Yani yüzde 48, yüzde 49 oy aldı, iptal edilen seçimde yüzde 47, tekrar eden seçimde. Şu an yapılan kamuoyu araştırmalarında yüzde 35 civarında oy alacak genel seçimlerde, aşırı sağ parti birinci parti olacak.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Öyle mi?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Ve büyük ihtimalle iktidara gelecek ya tek başına ya koalisyonla.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Allah Allah!

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – İkinci Dünya Savaşı’ndan beri ilk defa oluyor bu. 2000 yılında bir olmuştu, 1999’da Haider iktidara gelmişti Avusturya’da koalisyon ortağı olarak. Hatırlayın, o dönemde bütün Avrupa Birliği ayağa kalkmıştı, Avusturya’ya diplomatik ambargo uygulanmaya başlanmıştı, çok ciddi bir tepki vardı. Bugün aynısı olacak ve aynı tepkiyi Avrupa Birliğinden görmeyeceğiz.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Yani, aşırı sağ güçleniyor Avrupa’da.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Aşırı sağ güçleniyor, normalleşiyor, normal hâle gelmeye başlıyor.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Bu Avrupa’yı da tehdit etmeyecek mi yani sonuçta?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Avrupa’yı tehdit ediyor ama Avrupalı siyasetçiler bu konuda çaresizler yani bu yükselişi durduramıyorlar. Durduramadıkları zaman oy oraya kaydığı için onlar da o söylemleri dillendirmeye başlıyorlar ki kendi oyları oraya kaymasın.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Yani bu aşırı sağcılarının temelinde sırf ırkçılık mı var? Değil herhâlde, oradaki sosyal politikalar filan da...

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Şimdi, tabii, birçok temeli var. Mesela Avrupa’nın genelindeki bir kimlik krizinden söz edebiliriz, bir ekonomik krizin etkilerinin aşılamamış olmasından söz edebiliriz. Artan göç, ondan sonra kimlikte bir kriz ortaya çıkmış durumda. Yani, Avrupa, ilk defa o söylem düzeyinde iddia ettiği çok kültürlülükle gerçek hayatta yüzleşmiş durumda yani 1980’lerde, 1970’lerde az sayıda olan o yabancılar şimdi bugün toplumsal hayatta, sosyal hayatta görünür hâle gelmeye başladılar. Yani eskiden o Türkler temizlik işçisiyken -erkek olsun, kadın olsun, başörtüsü olsun, olmasın- bugün öğretmen, doktor olmaya başladılar, sosyal hayatta gözükmeye başladılar ve bu bir problem hâline gelmeye başladı. Böyle birçok temeli var ve o söylemlerin şimdi iddia ettikleri şeylerle yüzleşmeye başladılar. Gerçekten Avrupa çok kültürlü mü, değil mi bunu görmeye başladık ve burada da, çok ciddi Avrupa’da korkuların ortaya çıktığını ve aşırı sağın da bu korkuları tetiklediğini görüyoruz oy oranını artırmak için ve çok da başarılı oluyorlar.

BAŞKAN – Enes Hocam, bütün bu raporu hazırlarken yani çözüm üzerinde yani evet İslamofobi artık giderek artıyor, göç tehdidi onların farklı davranmasına neden oluyor. İşte, biz bu aşamada bu kadar ciddi verilerle hazırlanmış raporlarda gördük ki “Şunu şunu şunu yapabilmeliyiz.” gibi bir sonuca gidebilir miyiz hangi cümlelerle?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Yani, Türkiye özelinde konuşacak olursak Türkiye’nin bu konuya çok fazla olmasına gerek yok, bir bütçe ayırması gerekiyor. Yani bu bir zirve düzenlemek, işte uluslararası toplantı düzenlemek babında değil, gerçek manada akademik olarak çalışacak, takip edecek -demin bahsettiğim- Human Rights Watch gibi izleyen, takip eden, monitör eden kurumları oluşturması gerekiyor Türkiye’nin. Bunu uluslararası kurumlara taşıması gerekiyor. Mesela AGİT bunlardan, çok ciddi şeylerden bir tanesi. Mesela AGİT’te şu anda orada İslamofobiyi takip eden ayrı bir alt komisyon var. Oradaki temsilci de Türk, Bülent Şenay Bey, Uludağ Üniversitesinden olması lazım, profesör kendisi. Şimdi, orada bakacak olursak mesela onlar diyorlar ki: “Bizim ihtiyacımız olduğu şey bir bütçe ve bu bütçe üzerinden biz

AGİT olarak bu ülkelerdeki, -Avusturya olsun, Belçika olsun- bütün Avrupa ülkelerindeki sivil toplum kuruluşlarını eğitebiliriz, o ülkedeki İslamofobik saldırıları takip etsinler, ondan sonra monitör etsinler ve bize raporlasınlar.”

BAŞKAN – Yani şu çalışmayı daha sistemli ya da SETA dışında devlet...

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – SETA dışında değil, bizim bu yaptığımız çalışmaya veri sağlayacak olan çalışmaların yapılması lazım. Yani, demin bahsettik ya, devletler istatistikleri tutmuyorlarsa o zaman bizim sivil toplum üzerinden bunu yapmamız lazım. Bunu da Türkiye AGİT’e belli bir oranda bütçe vererek AGİT üzerinden yapabilir. Bunu AGİT üzerinden yapması çok daha etkili olur. Yani Türkiye’nin gidip orada sivil toplum kuruluşlarına YTB üzerinden para vermesi, fon kaynak vermesinden ziyade çünkü bunun belli siyasi komplikasyonları olur ama AGİT üzerinden bunu yaparsanız çok daha etkili olma imkânına ve şeyine sahip olursunuz diye düşünüyorum ben.

BAŞKAN – YTB’nin nasıl bir sakıncası olur?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Şöyle: O zaman işte demin bahsettiğimiz şeylere şey oluyorsunuz. Almanya, Türkiye işte burada bir diaspora politikası izliyor, Burada işte geliyor, şey veriyor, rahatsız oluyor.

BAŞKAN – Devlet ayağı var.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI UZMANI ELİF EMİNE GÖNÜLLÜ – Bizim iç işlerimize karışyorsunuz gibi...

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Nasıl ki biz mesela Alman vakıflarının burada yaptığı çeşitli siyasi çalışmalardan rahatsız oluyoruz, onlar da bundan rahatsız oluyor. Hâlbuki tabii...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Yani biz oluyor muyuz? Yani biz bilmiyoruz ki.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Yani, olan insanlar var en azından, akademisyenler var.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Benim bilgim yok ki Almanların yani...

BAŞKAN – Yok, biliyoruz, o kadar da değil yani.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Biliyor muyuz? Vallahi ben bilmiyorum.

BAŞKAN – Ben daha tehlikeli bir boyut... İşte, Elif Hanım da şimdi içinde Yurt Dışı Türklerin. Mesela, Almanya’da FETÖ gerçeği de var. İslam’la aslında bizim “terör örgütü” dediğimiz o yapıyı örtüştürüp DİTİB’i farklı bir noktaya... Yani artık bırak o hazırlanan raporlar... Raporlar hazırlamışlar mesela parlamentolarında FETÖ’yle ilgili ama onun varlığını devam ettiriyorlar değil mi, kaygı duyma... Acaba bir adım sonra Diyanetten oraya giden, işte orada yaşayan Türk kökenli vatandaşlarımıza yönelik eğitim, İslam ayağı, Türkçe eğitim, aklınıza gelebilecek her türlü oradaki görev tanımı, onu değil de bu tarafı oraya doğru kayar mı? “Yani biz bunu tanıyoruz.” deyip çünkü orada Almanya’da, Hollanda’da, STK’lar üzerinden bazı çalışmalar yapılıyor. 5 milyonu aşkın yapının 3,5 milyonunun yaşadığı bir ülkeden bahsediyoruz. Bu bir tehlike gibi geliyor, sesli düşünelim.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Avusturya mesela bir İslam yasası çıkarttı, değiştirdi. Biliyorsunuz, Avusturya’da İslam resmî din olarak kabul ediliyor. Bosna Hersek’i ilhak ettiği için Osmanlı zamanından, 1908’den beri. Mesela o yasa değiştirildi ve çok daha sert hâle getirildi.

BAŞKAN – Avusturya’da?

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Avusturya’da geçen sene... Yani, normalde diğer cemaatlere –Yahudi, Hristiyan, Ortodoks, Katolik- uygulanmayan kısıtlamalar uygulanmaya başladı. Mesela, bunlardan bir tanesi ne? İşte, camilerin, ondan sonra imamların yurt dışından finansmanına yasak getirdi Avusturya. Bu ne demek? Şu anda Diyanetin göndermiş olduğu imamlar Avusturya’dan geri dönmek zorundalar, geri dönmeye başladılar. Hâlbuki, mesela, bakıyoruz Ortodoks Kilisesine dışarıdan papazlar gelebiliyor, Yunanistan’dan, başka yerden, Katolik Kilisesi yine öyle. Finans kaynakları dışarıda. Dışarıdan geliyor para. Mesela bu konuda Avusturya bir örnek. Yani, ben Avusturya’da bir pilot bölge olarak bunun uygulandığını düşünüyorum ve bunun yavaş yavaş Avrupa’nın diğer ülkelere yaygınlaştıracağını düşünüyorum. Bunun birçok sakıncası var. Öncelikli olarak, biliyorsunuz Müslümanların işte terör örgütlerine kaymasında, radikalleşmesinin önündeki en büyük engellerden bir tanesi “Orta yol Sünni İslam” dediğimiz şey ve bunun en büyük, en önemli temsilcilerinden biri Diyanet. Yani, özellikle Fransa’daki, Almanya’daki Türklere bakacak olursanız en az bu terör örgütlerine kaymış olan kesimler Türk kesimler ve bunun en önemli nedenlerinden biri olarak da Diyanet ve bunun gibi kuruluşların yaptığı çalışmalar gösteriliyor. Mesela en fazla İŞİD’e ve diğer terör örgütlerine, El Kaide’ye katılım ise Afrika kökenli, Kuzey Afrika kökenli Müslümanlardan oldu. Şimdi, siz bu şeyin önünü keserseniz yani Türkiye üzerinden, Diyanet üzerinden bu orta yol Sünni İslam’ın o ülkelerdeki eğitiminin önünü kestığınız zaman bu Müslüman kitleyi açıkta bırakmış oluyorsunuz ve “Bu kitle nereye gidecek?” sorusu ortaya çıkıyor. Burada da çok...

BAŞKAN – Avusturya şimdi nasıl çözüyor bu kararı aldıysa? Hani dışarıdan finans desteğini kesiyor. O zaman STK’lar ayağıyla mı... Bir yıl önce alınan kararın uygulama grafiğini soruyorum.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Avusturya’da Islamischen Glaubensgemeinschaft diye bir şey var yani resmî Diyaneti var Avusturya’nın ve din öğretmenlerinin ücreti Avusturya devleti tarafından ödeniyor resmî din olarak kabul edildiği için. İmamları da bu şekilde kendileri finansa ederek yönlendirmek istiyorlar bu dönemden sonra. O yüzden de Diyanet ve başka imamlar dönmeye başladılar Avusturya’dan.

BAŞKAN – Nuri Hocam?

NURİ OKUTAN (Isparta) - Bir kere geç kalarak sunumun önemli bir kısmını kaçırdım, dolayısıyla bir kısmı hakkında konuşabilecek durumda değilim ama ben bir kere Hocamın, dinlediğim kısımdan, konulara çok hâkim olduğunu gördüm. Bu raporu da o çerçevede detaylıca okuyacağım.

Belki katkı olması adına şeyi çok önemsiyorum yani bir devlet gözüyle de baktığınızda Almanların ya da İngilizler ve diğer Batı destekli vakıfların Türkiye’deki faaliyetlerini gören, hisseden birisi olarak da, taşra da dâhil, karşı bir çalışma olarak neler yapılabileceğini aşağı yukarı hissediyorum ve ben Hocamın tespitlerine de bu manada katılıyorum. Yani, Yunus Emre Vakfı, belki bazı yerlerde TİKA var, bazı yerlerde Diyanet İşleri Başkanlığımızın organize ettiği DİTİB’ler var filan, bunlar eliyle yapılırsa Türkiye doğrudan suçlanabilir. Bizim eskiden beri şeyimiz çok kolaydır. Mesela İran istihbarat örgütlerini iş adamları vasıtasıyla görür, İngilizler iş adamları vasıtasıyla görür, bayağı bildiğiniz istihbaratçılar bunlar, tüccar olarak karşımıza gelirler ama bizim gelenegimizde ta Selçuklu, Osmanlı’dan itibaren bürokratlar eliyle görürüz biz. O bakımdan, doğrudan yaptığımız bir hata devletimizi suçlar yani bu, yakın tarihte, Cumhuriyet Dönemi’nde de böyle oldu. Ondan çok böyle bir sivil toplum kuruluşlarıyla yönlendirmek icap edebilir. Mesela ben şeye şaşıyorum, bizim insanlarımızda da bu manada biraz ihmal var: Mesela çıkıyor 2 tane cahil adam, holdingler oluşturabilecek paralar topluyor oralardan ve nitekim kaç kere batırıldı bizim insanlarımız. Yani 1970’lerde bir batırıldı, 1980’lerde bir batırıldı, 1990’larda bir daha batırıldı. Ama, bu yönde bir sivil toplum kuruluşu oluşturun... Çok zor bir şey değil bunlar. İşte, izleme kuruluşları her ülkede yani yoğun olunan yerlerde belki bürolara 1’er, 2’şer kişiyle takip edilebilecek bir şey ama maalesef, bunları oluşturamıyoruz, yine devletten bekliyoruz yani devlet

yine bu çalışmaları yapacak. İyi ki Türkiye son dönemde ayıktı yani bu konuların ehemmiyetini bilir hâle geldi. Bence de bizim raporlarımızın en baş sayfada hani o bölgedeki Türklerin mağduriyetiyle ilgili ya da yapılabilecek şeylerle ilgili raporlarımızın baş sayfasında sivil toplum kuruluşlarının desteklenmesi, dolaylı desteklenmesi belki yeni bir, doğrudan içinde olmayacağımız -çok ciddi kaynaklar değil bunlar yani- akademik çalışmaların desteklenmesi sağlanmalıdır diye düşünüyorum.

Mesela, orada cemaat yapılanmaları var, biz biliyoruz. Onlar daha önceden hep çekinirken devlet aleyhinde olan o yapıları -hangi gerekçeyle burada tartışacak hâlimiz yok- o günkü rejime biraz soğuk bakan bütün yapıları Batı destekledi. Şimdi, o yapılarda bir evrilme var ve bir ayıkma var, en azından bir kısmında “Ya herhâlde bunların bir kısmını devlet, buradaki Almanlar bize karşı kullanıyor.” filan diye bir ayıkma var. Şimdi, onlar hemen dışlandı. İşte, FETÖ gibi vesaire filan onlar ayrıcalıklı olarak destek görüyor hâlâ.

Demek ki Hocamın o tespiti çok yerinde. Bu imparatorluk geleneğiyle gelen, bir devlet algısı olan, emperyal deneyimleri olan ülkelerde çok derin bir şekilde ülkelerini, kendilerini koruma ve bilhassa da emperyal dönemden, imparatorluk döneminden kaldığı için bize -Türlere ve Osmanlı mirası da düşünülerek- hazır bir gelişmiş karşı duruşları var. Bunları yenmek öyle ciddi çalışmalar istiyor, uzun vadeli çalışmalar istiyor. Bizim raporlarımıza bence bunların işaretlerinin muhakkak yapılması gerekir, bütçelerin o bölgeye ayrılmasını teşvik etmemiz gerekir. Oradaki insanlarımızı örgütlemek gerekir. Bu da maalesef “Çok hızlı yapılacak.” deyince devlet eliyle yapmak durumunda kalıyorsunuz ya da “Hadi bakalım.” filan deyince geç kalınıyor. Geç kalınca siz biraz daha öne çıkıyorsunuz ve devlet eliyle yapma noktasına gidiyorsunuz. O biraz vakit istiyor, sürekli bir çalışma istiyor.

Ben yeni başkanımızı bilmiyorum, Feridun Bey mi geldi, öyle bir şey duymuştum.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Yok Mehmet Köse. Yurtdışı Türkler Başkanlığına mı?

NURİ OKUTAN (Isparta) – Evet. Mehmet Köse mi?

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Evet.

BAŞKAN – Başkan yardımcısıydı. Bizim ilk olarak ondan...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Komisyonumuza da gelmişti, Trabzonlu Araklılı.

NURİ OKUTAN (Isparta) – Anladım. Tamam. Feridun Bey diye duymuştum da yani öyle bir gelişme olacak diye.

BAŞKAN – Bugün ziyarete gidelim aslında.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI UZMANI ELİF EMİNE GÖNÜLLÜ – Bugün Bakan Beyler gelecek, Tuğrul Türkeş ziyaret edecek.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Telaşlıdır.

BAŞKAN – Öyle mi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI UZMANI ELİF EMİNE GÖNÜLLÜ – Bugün yoğun olabilir. Ama, isterseniz ben randevu alabilirim Başkanım.

BAŞKAN – Bugün yani iyi olur. Öğleden sonra mı Bakan Bey için?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI UZMANI ELİF EMİNE GÖNÜLLÜ – Öğleden sonrası için yani 15.00’te gelecek Bakan Beyler. Bir program yapacaklar.

NURİ OKUTAN (Isparta) – Kurumun içinden olması da güzel olmuş yani bir birikim var. Yani, üst üste koyma söz konusu olacak, bir hafıza da gerektiriyor.

BAŞKAN – Yok yok çok tecrübeli, ilk onunla başlamışız Hocam.

NURİ OKUTAN (Isparta) – Tabii, doğru.

BAŞKAN – Şu SETA’nın çalışmalarına da Yurtdışı Türkler ayağıyla ilgili de bir şey yapmak lazım. Yani çok güzel bir emek var.

NURİ OKUTAN (Isparta) – Kesinlikle.

BAŞKAN – Çok değerli bir emek var.

NURİ OKUTAN (Isparta) – SETA’yı on sen sonra düşünelim. Yani şimdi bu bütün raporlar oluşacak, oluşacak bir de başka bir birikime doğru gidecek. Şimdi, Yurtdışı Türkler Başkanlığı da bu manada -yani bunlar yeni kuruluşlar- on sene sonra çok daha farklı bir noktaya gelecekler. Ama, bunu destekleyici şimdiden bütçelerinin ayrılması vesaire filan bakımından raporumuzda yer alması gerektiğini düşünüyorum.

Ben tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum, çalışmalarında başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Sohbete devam edelim ama uzmanlar ayağını noktalayabiliriz en azından, geri kalanına kayıt dışı da devam edebiliriz.

Enes Hocam çok teşekkür ediyorum.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Ben teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Gerçekten, şu ana kadar yaptığımız 14 toplantı içerisinde her biri farklı farklı veriler sundu ama bu rapor hemen hemen bütün yaşadıklarımızın istatistiki verilerle de taçlandıran bir çalışma oldu ve bizim son toplantımız belki de Almanya ziyareti olacak, bu kadar yoğun Türklerin yaşadığı bir bölge.

Çok teşekkür ediyoruz katkınız için.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ YRD. DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Ben teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN - Bugünü de inşallah iyi değerlendireceğiz. Uzman arkadaşlara çok çok teşekkür ediyoruz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 11.19

